

Analytisk psykologi i dag

Under overskriften: ”Analytisk psykologi i dag” på hjemmesiden C.G. Jung i Danmark kan du læse en serie artikler på dansk om den analytiske psykologis grundbegreber i en nutidig fortolkning. Denne niende artikel i serien er skrevet af den amerikanske jungianske analytiker og psykiater John Beebe og oversat til dansk af seniorkandidat ved C.G. Jung Institutet i København, cand.mag. og oversætter Margrethe Haraldsdatter.

Originalartiklerne ligger på IAAP’s hjemmeside <https://iaap.org/> og er oversat med forfatterens tilladelse.

Psykologiske typer

Jungs billede af de fire bevidsthedsfunktioner, *Den Røde Bog*, side 127.¹

John Beebe

Psykologiske typer

Begrebet psykologiske typer, som vi kan definere som regelbaserede forskelle i måden, mennesker bliver bevidste om og forsøger at håndtere deres psykologiske problemer på, selv når de står over for sammenlignelige udfordringer for psyken, er et markant bidrag fra C.G. Jung i udviklingen af dybdepsykologien.

Jung fokuserede på det grundlæggende princip, at når vi forholder os til psyken, er vi, hvad vi observerer. Derfor skal vores ”personlige ligning” (Shamdasani 2003, s. 30-31) tages i betragtning, når vi ser på vores egne komplekser og på andres komplekser, der er tilstrækkeligt betydningsfulde for os til, at de faktisk bliver en del af vores eget psykologiske liv.

Forudsætninger

Jungs studier i Paris umiddelbart efter, at han havde fået sin doktorgrad i Basel, bragte ham i kontakt med både Pierre Janet, som studerede underbevidste ’fikse’ ideer, og Alfred Binet, som udforskede forskellige former for bevidsthed, der påvirker den måde, mennesker lærer på. Binets begreber ”introspektion” (”den viden, vi har om vores indre verden, vores tanker, vores følelser”) og ”ekstraspektion” (”orienteringen af vores viden mod den ydre verden i modsætning til viden om os selv”) og hans erkendelse af, at den første holdning gør den ene til ”subjektivist” (med mere ”spontan forestillingsevne”) og den anden til ”objektivist” (med større evne til at ”kontrollere” forestillingsevnen) (Ellenberger 1970, s. 702-703), påvirkede tydeligvis Jungs tidlige videnskabelige arbejde. I Zürich på Burghölzli Hospital foretog Jung selv undersøgelser af virkningen af de følelsesbetonede komplekser, som Ziehen allerede havde fastslået kunne påvirke strømmen af associationer, der skaber det mentale liv (Ellenberger 1970, s. 692-693).

Indledende observationer

Jungs brug af ordassociationstesten med normale forsøgspersoner fik ham til at erkende, at der faktisk var to typer mennesker med hensyn til den måde, testsituationen blev grebet an på. Den ene var en ”type, der reagerede ved at gøre brug af ofte følelsesmæssigt ladede subjektive oplevelser”, og den anden var en ”type, der i reaktionen viser en objektiv, upersonlig sindstilstand” (Jung og Riklin 1905/1969, s. 132). Derefter skabte han undertyper af den type, der gav følelser forrang, og den type, der gav upersonlig observation forrang. Således etablerede Jung for første gang forskellen i det rationale, der er involveret i den tilgang, mennesker har til at være fornuftige i forhold til deres egen umiskendelige tendens til at have følelsesmæssigt betonede komplekser. I 1913 havde denne tidlige opfattelse udkrystalliseret sig i forestillingen om to psykologiske holdningstyper: Én, der kunne kaldes ekstravert og følende, og én, der kunne kaldes introvert og tænkende.

Jungs opdagelse af den irrationelle bevidsthed

Under presset fra både en livs- og verdenssituation med ekstrem stress – midt i erkendelsen af, at han og Freud ikke ville kunne fortsætte deres teoretiske far/søn-forhold, at han og hans kone Emma ikke kunne fortsætte deres ægteskab med at følge princippet om streng monogami, og at hans egen måde at fortolke virkeligheden på var stærkt påvirket af det, Bergson (1911) havde lært ham at erkende som ”irrationelle” former for bevidsthed – udvidede Jung radikalt sin forståelse af det, han var nået frem til at kalde ”typeproblemet”. Hans diskussioner med sin psykiatriske ven og kollega Schmid-Guisan i 1915-1916 understregede det nytteløse i at forsøge at forklare alt, hvad der er

indeholdt i typeforskelle, gennem en to-typemodell, der sidestillede introversion med tænkning og ekstraversion med følelse (Jung & Schmid-Guisan 2013). Moltzers postulat i 1916 om intuition som en tredje bevidsthedstype (Shamdasani 1998, s. 104-5) og Jungs egen mangeårige formodning om, at sansning kunne være en bevidsthed, der ikke bare er en delmængde af følelse, fik ham til at begynde at tænke i to bevidsthedsakser: En rationel (bestående af tænkning og følelse) og en irrationel (bestående af intuition og sansning), og til at indse, at disse akser beskrev bevidsthedens ”funktioner”, som stadig kunne bruges på en af to måder: Den ”ekstraverte” måde, som krævede fokus på det, der er udenfor iagttageren, og den ”introverte” måde, som kræver intensiv opmærksomhed på iagttagere ns subjektive oplevelse.

Jungs differentiering af typologi

Da denne udvidelse af Jungs perspektiv på ”typeproblemet” var blevet udskilt, havde Jung også klarlagt forskellen mellem interpersonelle objektrelationer (relationer til andre og verden) og intrapsykiske objektrelationer (relationer til de indre perspektiver i kernen af personens komplekser, som Jung nu kaldte ”arketyper”). På denne måde tilføjede Jung til bevidsthedens fire funktioner de to grundlæggende holdninger (til faktiske andre og til varige mentale repræsentationer, som relationer til faktiske andre kunne måles i forhold til), som oprindeligt havde vendt hans opmærksomhed mod typeproblemet.

Analytiske anvendelser

Jungs andre resultater var, at der er en dominerende tendens i bevidstheden, som kan ”typebestemmes” som rationel eller irrationel, introverteret eller ekstravertret, og med hensyn til dens funktion kan den fastlægges efter, om den bruger sansning (som fortæller os, at noget, vi er opmærksomme på, ”er”), tænkning (som giver det et navn), følelse (som fortæller os, hvad det er værd) og intuition (som fortæller os, hvor det er på vej hen, og dermed hvad det tegner til).

Denne typologi gjorde det ikke kun muligt for Jung at forstå grundlaget for typeproblemet, men den blev også en kraftfuld metode til at analysere den bevidste attitude, et væsentligt grundlag for at forstå ”egoets relationer til det ubevidste”, det centrale emne i hans analytiske tilgang til psykologi og psykoterapi (Jung 1943/1966). Det har været overladt til senere forfattere (von Franz og Hillman 1971; Myers og Myers 1980) at udfolde de enorme implikationer af Jungs model både for analytisk psykoterapi og for forståelsen af normale forskelle mellem mennesker. Det er vigtigt at erkende, at Jungs teori om bevidsthed forudsætter en relation til det ubevidste, som vi oprindeligt ikke forstår, og at det ligger i vores psykes natur at sløre/ formørke og overfylde vores relationer til både andre og os selv med komplekser. At disse komplekser i sig selv udgør et reservoir af bevidsthed (Beebe), som kan typebestemmes i henhold til Jungs model med otte grundlæggende typer af funktionsindstilling (ekstravertret sansning, introverteret sansning, ekstravertret tænkning, introverteret tænkning, ekstravertret følelse, introverteret følelse, ekstravertret intuition og introverteret intuition), har ført til nutidens opfattelse af disse forskellige bevidsthedstyper som ”personlighedstypens byggesten” (Haas og Hunziker 2011).

Anvendelser uden for analytisk psykoterapi

De fleste mennesker undgår dog fortsat en analytisk tilgang, funktionsindstilling for funktionsindstilling, og forlader sig på MBTI®-vurderingen, nogle gange online, af deres typepræferencer, som

klassificerer dem som personer, der bruger en bestemt kobling af dominerende og hjælpende funktioner, der får dem til at møde verden på både ekstraverte (udadvendte) og introverte (indadvendte) måder. Det er ikke en dybdepsykologisk model, men den fører til nyttige indsigter på områder som børneopdragelse, uddannelse (Murphy 1992) og ledelse.

Typologiens sigte og begrænsning

Emnet psykologiske typer er dog ikke fuldstændigt uden forståelse for den udvidede relation til det ubevidste, der kan opstå, når typeproblemet erkendes bevidst.

For Jung var dette den ”transcendente” funktion, som måske kunne gøre os i stand til at overskride selve typeproblemet i en større enhedsoplevelse af bevidstheden (Myers 2016). Denne indsigt er undsluppet de fleste analytikere og typepraktikers opmærksomhed, og dens eget transcendent sigte skal undersøges nærmere, så man ikke går glip af den skygge, der er forbundet med at definere et enhedsperspektiv på baggrund af ens egen erkendte typologi (Beebe 2016). Heldigvis er jungiansk typologi en levende disciplin, der kan se på sine egne fordomme, når den først har erkendt, at selve typeproblemet vil være med os, så længe vi ser på os selv og på andre.

Litteratur

- Beebe, J. (2016) *Energies and Patterns in Psychological Type: The Reservoir of Consciousness*, London: Routledge
- Bergson, H. (1907) *Creative Evolution*, (A. Mitchell, oversætt.). New York: Henry Holt
- Ellenberger, H. F. (1970) *The Discovery of the Unconscious: The History and Evolution of Dynamic Psychiatry*. New York: Basic Books
- von Franz, M.-L., & Hillman, J. (1971) *Lectures on Jung's Typology*, New York: Spring Publications.
- Haas, L., & Hunziker, M. (2011) *Building Blocks of Personality Type*. Temecula: TypeLabs
- Jung, C. G. (1943/1966) ”The relations between the ego and the unconscious”, i *Two Essays in Analytical Psychology*, 2nd edition. *The collected works of C. G. Jung*, (Vol. 7, s. 121-169) (R.F.C. Hull, oversætt.). Princeton: Princeton University Press
- Jung, C. G. & Riklin, F. (1905/1969) *Studies in Word Association: Experiments in the Diagnosis of Psychopathological Conditions Carried Out at the Psychiatric Clinic of the University of Zurich*, (M. Eder, oversætt.), London: Routledge & Kegan Paul
- Jung, C. G. & Schmid-Guisan, H. (2013) I J. Beebe & E. Falzeder (red.), *The Question of Psychological Types: The Correspondence of C. G. Jung and Hans Schmid-Guisan, 1915-1916*, (E. Falzeder & T. Woolfson, oversætt.), Princeton: Princeton University Press
- Murphy, E. (1992) *The Developing Child: Using Jungian Type to Understand Children*, Palo Alto: Davies-Black Publishing
- Myers, S. (2016) ”The five functions of psychological type”, *Journal of Analytical Psychology*, 61(2), s. 183-202
- Myers, I. B. med Myers, P. (1980) *Gifts Differing*, Palo Alto: Consulting Psychologists Press
- Shamdasani, S. (1998) ”The lost contributions of Maria Moltzer to analytical psychology”, *Spring: A Journal of Archetype and Culture*, 64, s. 103-119
- Shamdasani, S. (2003) *Jung and the Making of Modern Psychology: The Dream of a Science*, Cambridge: Cambridge University Press

På dansk foreligger:

- Jung, C. G. (1943/1966) ”Forholdet mellem jeget og det ubevidste” i *To skrifter om analytisk psykologi*, s. 129-179, København: Gyldendal

John Beebe er skaberen af modellen for psykologiske typer med otte funktioner og otte arketyper. Han er jungiansk analytiker og tidligere præsident for C.G. Jung Institute of San Francisco, og han er forfatter til *Energies and Patterns in Psychological Type: The Reservoir of Consciousness*, og sammen med Ernst Falzeder redaktør af *The Question of Psychological Types: The Correspondence of C. G. Jung and Hans Schmid-Guisan*. Beebe har stået i spidsen for en jungiansk typologisk tilgang til analyse af film og har skrevet forordet til Jungs bog fra 1921, *Psychological Types* i Routledge's klassikerserie.

[Psychological types](#) [Download](#)

ⁱ Inskription øverst på forsideillustrationen: 'Amor triumphat.' Indskrift nederst: "Dette billede blev færdigt den 9. januar 1921 efter at have været ufærdigt i 9 måneder. Det udtrykker, jeg ved ikke hvilken slags sorg, et firedobbelt offer. Jeg kunne næsten vælge ikke at gøre det færdigt. Det er de fire funktioners ubønhørlige hjul, essensen af alle levende væsener, der er gennemsyret af opofrelse. Funktionerne er tænkning, følelse, sansning og intuition, som Jung skrev om i *Psykologiske typer*." (Den røde bog/Liber Novus, redigeret af Sonu Shamdasani, WW Norton, 2009, s. 307)

For én forklaring på billedet, se *The Bulletin of Psychological Type*, vol. 35, No. 2, "Jung's Vision of Suffering One's Psychological Type," af Adam Frey. (2012).